

Vereniging van
Nederlandse Gemeenten

Raadgever Radicalisering

Nederland is de afgelopen tijd geconfronteerd met diverse verschijnselen van radicalisering. Bij de signalering, indamming en bestrijding van radicalisering spelen de gemeenten een belangrijke rol. Met name voor een preventieve aanpak van radicalisering is voor gemeenten een rol weggelegd.

Radicalisering is de groeiende bereidheid tot het nastreven en/of ondersteunen van diep ingrijpende veranderingen in de samenleving die op gespannen voet staan met de democratische rechtsorde en/of waarbij ondemocratische middelen worden ingezet. (AIVD, Van Dawa tot Jihad, p.15, 2004).

Taak gemeente

Bij de aanpak van radicalisering kunnen gemeenten een preventieve rol vervullen. Ook kan de gemeente inzicht verwerven in de radicaliseringsproblematiek op lokaal niveau. Waar nodig kan de gemeente actie ondernemen ter versterking van de binding van mensen aan de Nederlandse samenleving en het vergroten van weerbaarheid van groepen en individuen tegen radicalisme. Bijvoorbeeld in de vorm van dialogen, voorlichtingsbijeenkomsten en het samen organiseren van activiteiten die actief burgerschap, maatschappelijke binding en wederzijds vertrouwen uitdrukken.

Mocht er sprake zijn van zorgwekkende radicaliseringsprocessen dan is ook een verdergaande aanpak noodzakelijk; bijvoorbeeld het organiseren van een gemeentelijk informatiepunt voor signalen over

radicaliseringsprocessen en het actief interveniëren in deze processen.

In geval van dreiging heeft de burgemeester enkele bevoegdheden tot zijn beschikking. Hij kan besluiten over te gaan tot een persoongerichte verstoringaanpak bij personen van wie een terroristische dreiging uitgaat, maar waar (nog) geen strafrechtelijke ingrijpen mogelijk is. De regionale politie voert de verstoringacties uit. De burgemeester van de verblijfplaats van de persoon heeft daarover het gezag. Daarnaast heeft de burgemeester mogelijkheden om gebieden en personen aan te wijzen die, voor een bepaalde periode, extra beveiligd worden. De gang van zaken hierbij is neergelegd in het zogenoemde 'Stelsel bewaken en beveiligen'. Tussen het Rijk en lokale overheden zijn afspraken gemaakt over de wijze waarop gemeenten worden geïnformeerd over een eventuele verhoogde dreigings situatie en het soort maatregelen die in een dergelijk geval door gemeentes worden getroffen.

Rol gemeenteraad

Kaderstellend

De gemeenteraad heeft een kaderstellende rol in de beleidsontwikkeling op het gebied van aanpak radicalisering. Het is van belang om na te gaan of radicalisering een thema is voor uw gemeente. Radicalisering moet niet worden onderschat, maar ook niet worden overschat!

De raad kan kenbaar maken dat het wenselijk is om in kaart te brengen wat er in de gemeente speelt op het gebied van radicalisering. Uit dit onderzoek kan blijken dat er niets speelt in de gemeente. Het kan er echter ook toe leiden dat de raad aandachtspunten vast stelt en het college de opdracht geeft een nota aanpak radicalisering op te stellen. In deze nota wordt vastgesteld wat de gemeenteraad wil bereiken, wat daarvoor door wie gedaan moet worden en wat het budget is. Tevens stelt de raad een tijdspad vast voor het opstellen van de nota en kan zij ook voorwaarden stellen, zoals het betrekken van maatschappelijk werk, scholen, etc. Als de gemeenteraad de nota heeft vastgesteld, kan een operationeel beleid aanpak radicalisering opgesteld en uitgevoerd worden. Vanwege de aard van het onderwerp, zullen sommige operationele zaken niet in een openbare vergadering aan de orde kunnen komen. De gemeenteraad kan kiezen voor een constructie waarin een commissie van fractievoorzitters in een besloten vergadering door de burgemeester wordt geïnformeerd over dergelijke ontwikkelingen.

Mocht er een incident plaatsvinden, dan zal niet alleen de direct getroffen gemeente te kampen krijgen met de gevolgen; gemeenten in heel Nederland kunnen te maken krijgen met reacties en emoties van burgers naar aanleiding van een incident. Dit kan ook gelden voor gebeurtenissen die elders in de wereld plaatsvinden (denk aan de Deense cartoonkwestie). Bij maatschappelijke onrust kan lokale (bestuurlijke) actie wenselijk zijn. Afhankelijk van de situatie kunnen de leden van het college, raadsleden en wijkagenten zo snel mogelijk 'de wijken ingaan' om te peilen hoe emoties zich ontwikkelen. Zij kunnen signalen oppikken van opborrelende woede en frustratie, of van hoog oplopende gemoederen tussen bevolkingsgroepen. Om aan maatschappelijke onrust tegemoet te komen, kunnen manifestaties en voorlichtingsbijeenkomsten worden georganiseerd of gefaciliteerd. Andere mogelijkheden zijn een persconferentie van het bestuur, een speciale raadszitting, ingelaste werkbezoeken in wijken, specifieke themalezingen en -bijeenkomsten of (financiële) ondersteuning van positieve burgerinitiatieven. Omdat radicalisering zich vaak manifesteert bij jongeren, kan een bijeenkomst met directeuren van scholen worden voorgesteld ter voorbereiding van klassengesprekken op scholen.

Controlerend

Bij het opstellen van een nota aanpak radicalisering moet de raad keuzes maken en prioriteiten stellen. De raad moet zijn opdracht aan het college scherp formuleren. Als het kader helder is, helpt dat de raad bij het uitvoeren van zijn controlerende taak. Het is dan mogelijke grip te houden op de ontwikkelingen en het resultaat te toetsen. Daarnaast kan de raad bezien of het huidige rampenbestrijdingplan ook mogelijke incidenten voortkomend uit radicalisering effectief beantwoordt.

Instrumenten

Begin 2007 zullen er 2 handreikingen verschijnen die in opdracht van het ministerie van BZK ontwikkeld zijn. Deze handreikingen kunnen nuttig zijn bij het bepalen hoe de informatiehuishouding rond dit thema gestroomlijnd kan worden en wat mogelijke interventies van gemeenten kunnen zijn. Daarnaast zijn een aantal gemeenten reeds gestart met het opstellen van een aanpak radicalisering. Voor meer informatie omtrent deze aanpakken en ervaringen hiermee verwijzen we graag naar de site van het Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid (www.hetccv.nl).

Voor informatie en publicaties omtrent jeugd en veiligheid, onderwijs en inburgering kunt u terecht bij FORUM, Instituut voor Multiculturele ontwikkeling, www.forum.nl.

Landelijk beleid

Het kabinet heeft de volgende lijnen geschetst om radicalisme en radicalisering tegen te gaan:

- Isoleren van gevaarlijke radicale krachten, verstooring van radicalisering en het vroegtijdig onderkennen en belemmeren van radicale activiteiten;
- Vergroten van de weerbaarheid van groepen en individuen tegen radicalisme;
- Versterken van de binding van mensen aan de Nederlandse samenleving en meer in het algemeen aan de democratische rechtstaat.

Ontwikkelingen

Aanbod VNG

Om gemeenten te ondersteunen bij het vormgeven van hun aanpak radicalisering heeft de VNG de handreiking 'Radicalisme: signaleren en aanpakken, vroegtijdige aanpak van radicaliserende jongeren' opgesteld. Het doel van deze handreiking is inzicht geven over radicalisme en het duiden van instrumenten die voor het signaleren en aanpakken van radicalisme gebruikt kunnen worden. Deze kunt u vinden op www.vng.nl > openbare orde en veiligheid > radicalisering.